

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ІННІ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

**Завідувач кафедри ботаніки,
дендрології та лісової селекції**

_____ **Марчук Ю.М.**

« ____ » _____ **2026 р.**

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему: «Стан насаджень і території парку ім. Федора Мершавцева
м. Кривий Ріг»

Спеціальність 206 – Садово-паркове господарство

Освітня програма садово-паркове господарство

Гарант освітньої програми

доц., к. с.-г. н., _____ **Піхало О.В.**

Керівник бакалаврської роботи

проф., д. с.-г. н. _____ **Ковалевський С.Б.**

Виконала _____ **Качур В.О.**

Київ – 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ННІ лісового і садово-паркового господарства**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

ботаніки, дендрології та лісової селекції

доц., к. с.-г. н. _____ Ю.М. Марчук

« » _____ 2025 р.

**З А В Д А Н Н Я
ДО ВИКОНАННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ
КАЧУР ВІРІ ОЛЕКСАНДРІВНІ**

Спеціальність 206 – Садово-паркове господарство

Освітня програма садово-паркове господарство

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи «Стан насаджень і території парку ім. Федора Мершавцева м. Кривий Ріг».

затверджена наказом ректора НУБіП України від «21» листопада 2025 р. № 2855 'С'.

Термін подання завершеної роботи на кафедру: 18.05.2026 року.

Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи: матеріали натурного обстеження, матеріали фотообстеження, літературні джерела, інтернет-ресурси.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Оцінити сучасний стан благоустрою території парку;
2. Дослідити і проаналізувати видовий склад деревних рослин;
3. Оцінити загальний стан та декоративність рослин в насадженнях парку;
4. Оцінити посухо- та морозостійкість виявлених деревних рослин;

Дата видачі завдання «10» жовтня 2025 р.

Керівник бакалаврської

кваліфікаційної роботи _____ проф., д. с.-г. н., Ковалевський С.Б.

Завдання прийняла до виконання _____

Качур В.О.

РЕФЕРАТ

Робота присвячена аналізу стану насаджень і території парку ім. Федора Мершавцева у м. Кривий Ріг. Проведено глибокий аналіз окремих елементів садово-паркового об'єкту, таких як газони, квітники та дорожньо-стежкова мережа парку. Обстежено видовий склад насаджень та його стан.

У Вступі проаналізована важливість паркових просторів для людей та складність їх проектування. Визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження.

У розділі 1 проаналізований досвід створення подібних парків на прикладі парку на стежці Гете в Чехії, в місті Карлові Вари. Передано його короткий опис, історію та пояснено ідею японського саду на території парку.

У розділі 2 розглянуто історію парку ім. Федора Мершавцева., його розташування, площу та рік заснування; розібрано характеристику природно-кліматичних умов міста Кривий Ріг та описано загальну характеристику території парку.

У розділі 3 детально обстежено видовий склад та інвентаризацію насаджень. Описано стан газонів та квітників, дорожньо-стежкової мережі та зелених насаджень на території парку. На основі отриманих даних дано оцінку стану насаджень, газонів та квітників, дорожньо-стежкової мережі та складено таблиці і діаграми із результатами досліджень. Проаналізовано співвідношення дерев по родинях та визначено переважаючі з них. З'ясовано найбільш поширену життєву форму рослин та домінуючий відділ. Визначено відсоткове співвідношення балансу території.

Обсяг роботи: Робота викладена на 67 сторінках машинописного тексту, містить 6 таблиць, 51 рисунок, 33 джерела списку використаної літератури.

Ключові слова: парк ім. Федора Мершавцева, стан насаджень, територія парку, видовий склад, інвентаризація насаджень.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТВОРЕННЯ ПАРКІВ	7
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПАРКУ	12
2.1. Історичні передумови виникнення парку.....	12
2.2. Коротка характеристика природно-кліматичних умов.....	13
2.3. Загальна характеристика парку.....	15
РОЗДІЛ 3. ВИДОВИЙ СКЛАД ТА СТАН НАСАДЖЕНЬ НА ТЕРИТОРІЇ ..	22
3.1. Видовий склад насаджень. Інвентаризація насаджень.	22
3.2. Газони та квітники.....	50
3.3. Дорожньо-стежкова мережа.....	57
3.4. Стан насаджень.....	59
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64

ВСТУП

Парки є невід’ємною частиною міста. Важливі для людей, вони є простором, де людина може прогулятися, відпочити психологічно та фізично. Крім соціального значення вони також відіграють екологічне значення: зниження рівня шуму та концентрації пилу, очищення повітря та покращення мікроклімату. Рослини сприяють забезпеченню комфортних умов для життя людей, виконують економічну та архітектурно-планувальну функції [1].

Планування будь-якого парку має бути детально продуманим, так щоб результат мав гармонійне поєднання всього, що треба для населення і по максимуму задовільнив потреби кожного відвідувача. Потрібно враховувати інтереси різних вікових категорій людей, тому в парку мають бути передбачені різноманітні функціональні зони, наприклад: спортивні майданчики (активний відпочинок), місця тихого відпочинку, дитячі зони. Оскільки це дає можливість вибору. На нашу думку, сучасні парки мають будуватися із врахуванням потреб різних категорій людей, включаючи людей з інвалідністю, власників домашніх тварин. Для домашніх тварин, доречним є виділення окремої площадки, де вони мають змогу гратися активніше ніж при звичайній прогулянці парком. Це забезпечує більш комфортне та спокійне перебування власників собак та інших відвідувачів на території парку. У парку ім. Мершавцева наявні різноманітні функціональні зони, включаючи площадку для собак.

При проектуванні парку необхідно також звертати увагу на природні умови території і згідно них планувати будівництво. У парку ім. Мершавцева вагомими чинниками є наявність річки, деінде підвищення та місцями пониження рельєфу. Кліматичні умови природно-кліматичної зони Степ.

Загалом при проектуванні будь-якої території важливим є врахування доступності для відвідувачів цього місця, економічної доцільності і в цілому необхідності проектування.

Об’єкт досліджень – насадження деревних рослин і територія парку Федора Мершавцева в місті Кривий Ріг.

Предмет досліджень – видовий склад та стан насаджень і територія парку Федора Мершавцева в місті Кривий Ріг.

Метою дипломного проекту є проаналізувати видовий склад та оцінити стан насаджень і території парку Федора Мершавцева в місті Кривий Ріг.

Результати досліджень були апробовані на 76-й Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства» 13 листопада 2025 р. В збірнику праць конференції було опубліковано тези «Стан насаджень і території парку ім. Федора Мершавцева у місті Кривий Ріг».

РОЗДІЛ 1

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СТВОРЕННЯ ПАРКІВ

Розглядаючи досвід створення закордонних парків, увагу привертає парк який знаходиться в Чехії, в місті Карлові Вари на стежці Гете. Офіційної назви він не має, його зазвичай називають англійським парком біля парк-готелю «Річмонд». Він вирізняється декількома пам'ятниками розташованими в ньому, таким видатним людям, як Йоганн Фольфганг фон Гете, Людвіг ван Бетховен (рис. 1.1), Фрідріх Шиллер, Карл І Філіп цу Шварценберг, Бедржіх Фридрих Сметана (рис. 1.2).

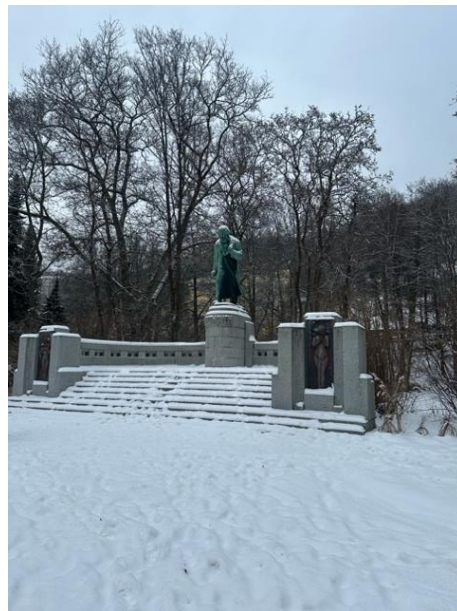

Рис. 1.1. Пам'ятник Людвіг ван Бетховену (фото автора)

Рис. 1.2. Пам'ятник Бедржіху Фридриху Сметані (фото автора)

Місцевість на території дуже мальовнича. Виразності пейзажу додає перепад висот, оскільки територія знаходиться на невеликому пагорбі (рис. 1.3). Планування вирізняється вільним розміщенням дерев та кущів, природними звивистими доріжками, перепадами рельєфу [2]. Регулярне планування тут не простежується. Пейзажний стиль на противагу регулярному підкреслює красу природи [3]. Відкритий простір галявин комбінується із напіввідкритими алеями, що створює поєднання просторів як для прогулянок, так і відкритих галявин для відпочинку.

Рис. 1.3. (а-в) Відкриті галявини (фото автора)

У парку зростають такі дерева як бук лісовий (*Fagus sylvatica*), дуб звичайний (*Quercus robur*), тис ягідний (*Taxus baccata*), туя західна (*Thuja occidentalis*), ялина звичайна (*Picea abies*). Кущі представлені такими рослинами: рододендрони (великі кущі, іноді формовані), гравілат міський (*Geum urbanum*) (низька бордюра, живопліт) та ін.

Рис. 1.4. Літній кінотеатр в парку (фото автора)

Рис. 1.5. Алеї в парку (фото автора)

У парку знаходиться окремий Японський сад. Спроектований він був Кандзі Номура. Сад призначений для медитації. Він створений без застосування води, але передбачається передача сутності стихії води. У світі Дзен основу складає створення чогось із Пустоти (рис. 1.6).

Це означає створити із Духа матерію. Кругла форма парку символізує життєві принципи Інь та Янь – поєднання позитивного та негативного в гармонічне ціле або ж Європу та Азію; острів чоловіка та острів жінки [4].

Рис. 1.6. Інформаційна табличка-пояснення концепції саду (фото автора)

Кожен камінь має своє значення, камені, які розташовані на острові чоловіка (Європа) символізують випромінювання позитивної енергії. Камінь, що стоїть на межі Азії та білого гравію символізує японку, яка вийшла заміж за німецького лікаря, це в свою чергу символізує зближення двох різних культур. Також камінь означає добро, що прагне об'єднати Схід та Захід, або ж людину, яка в морі світу шукає рай-Нірвану. Цей камінь має підсвічуватися ліхтарем, що розташований в композиції, він символізує символ Буди, вказує правильну дорогу.

Рис. 1.7. Японський сад в зимовий час (фото автора)

Головною особливістю японського стилю ландшафтного дизайну є цінність будь-якої деталі та елемента системи. В японському саду, на відміну від китайських, немає другорядних елементів, і будь-яку деталь можна сприймати

як центр, а у китайських садах обов'язково існує центральна композиція, навколо якої вибудовується все інше [5].

Рис. 1.8. Японський сад в теплу пору року [4]

Всі елементи японського саду мають наводити людині думки про вічність та перебіг життя [5]. Його мета показати природне середовище, якого не торкалася людина, наближати людину до природи. Кожен елемент щось символізує [2].

Отже, на мою думку, парк на стежці Гете є цікавим для дослідження, в ньому гармонійно поєднуються живописний пейзаж та декоративні насадження. Наявність архітектурних елементів та японського саду допомагає урізноманітнити простір парку та сприяти насиченості різними об'єктами на території парку.

РОЗДІЛ 2

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОСЛІДЖУВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ

2.1. Історичні передумови виникнення парку

Парк імені Федора Мершавцева (до 2016 року – Парк імені Газети «Правда») – це Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення. Розташування-Центрально-Міській район Кривого Рогу. Загальна площа становить 36,0 га. Відноситься до парків середніх за розміром. Був створений у 1972 році.

Засновником цього парку є Федір Матвійович Мершавцев, відомий громадський діяч та меценат, учасник Кримської війни. Парк, названий на його честь, знаходиться на лівому березі Саксагані, поблизу місця, де вона зливається з Інгульцем. Місце для парку було обрано за багатьма факторами: сприятливі кліматичні умови, водойма поблизу, мальовничий вид, сприяли створенню місця для відпочинку з великим рекреаційним потенціалом.

Мершавцев переїхав до Кривого Рогу, коли йому виповнилося п'ятдесят років. Приїхав з наміром провідати тітку, але вирішив залишитися на постійне місце проживання. Так як, Федір Матвійович був капітаном-лейтенантом у відставці, він мав змогу звести перший двоповерховий червоний кам'яний будинок у місті. (Наразі будинок вже зруйнований) (рис. 2.1). Навколо своєї оселі він посадив сад. Здебільшого це були фруктові дерева: яблуні, груші, вишні, сливи, абрикоси. Сад був відкритим для мешканців Кривого Рогу, тож вони могли вільно збирати фрукти. У 1903 році, незадовго до смерті, Мершавцев облаштував у парку перший у Кривому Розі фонтан, човнову станцію та каруселі, які існують і зараз [6].

Рис. 2.1. Залишки будинку Мерщавцева [7]

Після Жовтневої революції парк зазнав значних руйнувань: більшовики вирубали багато дерев. Попри це, деякі дерева, посаджені Федором Матвійовичем, збереглися й до сьогоднішнього дня. У 1920 році парк переоблаштували на міський сад. Пізніше з 1936 року й аж до 2016, він став відомим як парк імені газети «Правда». Як і раніше, тут функціонують човнова станція, дитячі майданчики, атракціони, мотузковий парк та інші розважальні локації. У парку регулярно організовують різноманітні події, для цього на даний момент збудовано багато площадок для цього.

2.2. Коротка характеристика природно-кліматичних умов

Кривий Ріг розташований у природно-кліматичній зоні Степ, на південному сході Центральної України, Дніпропетровська область. Для нього характерні помірно-континентальний клімат, посушливість, недостатнє зволоження повітря. Характерні ґрунти – чорноземи. В Дніпропетровській області-північностепова зона, тобто переважають чорноземи звичайні. Ґрунти родючі, багаті на гумус, однак пересихають. Через нестачу опадів (у середньому 350-400 мм на рік), можуть з'являтися тріщини в ґрунті. Для доброго розвитку і росту рослин на паркових територіях необхідно облаштовувати зрошення.

За даними середньорічні температури повітря змінюються з північного сходу на південний захід від 7,5 до 11°C. [8]. Середньорічні температури січня від -1°C до -9 °C, середньорічні температури липня становлять від +20 °C до

+23°C [9]. Абсолютний максимум температури +39,3°C (1890 р.), абсолютний мінімум - -35,0°C (табл. 2.1). Тривалість без морозного періоду 175 днів. [10].

На території Криворіжжя в цілому протікає 8 рік, всі вони належать до басейну Дніпра. Інгулець та її притоки: Саксагань, Зелена, Жовта, Бокова, Вербова та Кам'янка. Всі річки, за винятком Інгульця відносяться до малих. [10].

Таблиця 2.1

Характеристика кліматичних показників м. Кривого Рогу

<i>Найменування показника</i>	<i>Значення</i>
1. Температура повітря:	
Середньорічна	від 7,5 до 11°C
Абсолютна максимальна	+39,3°C
Абсолютна мінімальна	-35,0°C
2. Кількість опадів за рік	350-400 мм
3. Протяжність вегетаційного періоду	170-180 днів
4. Сніговий покрив (потужність)	до 35 см
5. Глибина промерзання ґрунту	0,4-0,8 м
6. Відносна вологість повітря	25-30%

У Степу зростають переважно трав'янисті рослини та поширені злакові. Характерні деревні рослини для цієї природно-кліматичної зони: дуб, липа, клен, глід, ясен. Природна рослинність практично вся заступлена культурним ландшафтом, 80% земель займана сільськогосподарськими [9].

Природних лісів на території Криворіжжя немає, а лісистість всієї степової зони дорівнює 3% [9].

Слід відмітити, що Степова зона України багата на корисні копалини, якщо говорити на прикладі Кривого Рогу, то це залізні руди. У Кривбасі видобуваються три основні промислові типи залізних руд: багаті руди, що

безпосередньо застосовуються в металургії, магнетитові і окислені залізисті кварцити, які потребують збагачення [10].

Несприятливими чинниками для господарств в умовах Степу є посушливість, засоленість ґрунтів, пилові бурі, ерозія, суховії [8]. Кривий Ріг добре забезпечений агрокліматичними ресурсами, сума активних температур дорівнює 3100°C [10], тому можна вирощувати майже всі культури, окрім цитрусових. Для продуктивного вирощування сільськогосподарських культур, найголовнішим є зрошення.

2.3. Загальна характеристика парку

Центром парку є площа на якій розташований фонтан (рис. 2.3). Там знаходяться різні об'єкти дозвілля та торгівельного обслуговування, зокрема кіоски із кавою, дитячий мотузковий парк [11].

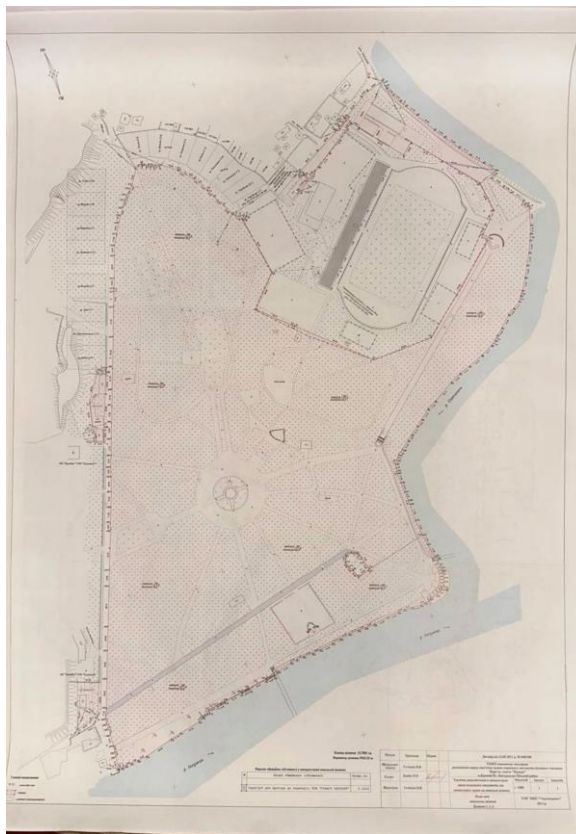

Рис. 2.2. План парку імені Федора Мершавцева; до 2016 року
(Парк імені Газети «Правда») (фото автора)

До основних зон парку входять: пляжна, спортивний стадіон «Спартак», сцена (видовищна зона), човнова станція, спортивний майданчик, мотузковий парк, два дитячих майданчика, а також заклад громадського харчування (ресторан «Івушка»), розташований безпосередньо на території парку. Також залишилася пуста ділянка, яка в минулому функціонувала як зона відпочинку (дискотека) (рис. 2.4). Наразі ділянка не задіяна, виглядає занедбано. Її можна розглядати як потенційне місце для відновлення відпочинкової функції або облаштування нової функціональної зони.

Рис. 2.3. Вигляд фонтану в центрі парку (фонтан наразі не працюючий)
(фото автора)

Наявність різноманітних зон відпочинку забезпечує задоволення потреб широкої аудиторії відвідувачів. Такий всебічний підхід до організації простору сприяє створенню комфортного середовища як для активного, так і для пасивного відпочинку [11].

Рис. 2.4. Територія покинутої дискотеки (фото автора)

На майданчиках в ігрових зонах має бути облаштоване м'яке покриття, наприклад піщане або гумове. З метою створення безпечних умов для дітей під час активності на майданчику [12]. У досліджуваному парку на ігровому майданчику тверде покриття. (рис. 2.5)

Рис. 2.5. Окремі елементи дитячого майданчика

Загально, стан майданчиків задовільний, але рекомендуються роботи для покращення зовнішнього вигляду гойдалок та полагодження поламаних, задля підвищення якості майданчика. (рис. 2.6)

Також слід зазначити, що лави біля майданчика в незадовільному стані, тому варто їх полагодити.

Рис. 2.6. Загальний вигляд дитячого майданчика (фото автора)

У різних джерелах вказують різну інформацію про те, хто був засновником човнової станції та точну дату її створення. Деякі пишуть, що відкрив її Федір Мершавцев в 20 столітті. В інших вказано 1957 рік, як дату відкриття, при

цьому архітектором та скульптором вважають Василя Суманєєва та Леоніда Пержу [13].

Рис. 2.7. Човникова станція (фото автора)

Човникова станція є одним із найгарніших та наймальовничіших місць в парку. Раніше тут функціонувала послуга прокату катамаранів, що підвищувало рекреаційну привабливість парку. Станом на зараз така послуга відсутня, але відвідувачі все одно можуть виходити на пірс, це не забороняється. (рис. 2.7- 2.8)

Рис. 2.8. Пірс човникової станції (станція розташована на місці злиття річок Інгулець та Саксагань) (фото автора)

Нещодавно в парку відкрили пляж. Він користується популярністю серед відвідувачів. Слугує місцем відпочинку для дорослих та дітей. Він обладнаний навісами, лавами, переодягальнями та всім необхідним. (рис. 2.9)

Рис. 2.9. Плѣж, вигляд з парку Мершавцева (фото автора)

Рис. 2.10. Плѣж, вигляд з берега Гданцівського парку (фото автора)

Із особливостей і відмінностей парку Мершавцева від інших – наявність п'яти алей зі зразками залізистих кварцитів, на кожній з них представлені камені різних публічних акціонерних товариств: публічне акціонерне товариство «Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат», публічне акціонерне товариство «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат», публічне акціонерне товариство «Північний гірничо-збагачувальний комбінат», публічне акціонерне товариство «Південний гірничо-збагачувальний комбінат», публічне акціонерне товариство «АрселорМіттал Кривий Ріг». (рис. 2.11)

The image shows a weathered informational plaque for the public joint-stock company 'Arselormittal Krivoy Rog'. The plaque is divided into several sections. At the top, it lists the year of formation (1959) and the location (Novokrivoroysky GOK). Below this, it lists four types of iron ore deposits: 1. Novokrivoroysky deposit of iron ores; 2. Balashovskoye deposit of iron ores; 3. Mestorodizhnye bogatye zheleznyye rudnyye krovki im. Kirova (pole balaty im. Artema); 4. Mestorodizhnye zheleznyye kvartzy 1-2 zheleznyye gorizonty rudnika im. Kirova. The plaque also provides production capacity data: 'Производительность комбината' (30 million tons of iron ore per year), 'Добыча руды с начала работы предприятия' (30 million tons of iron ore per year), 'Производство концентрата с начала работы предприятия' (1.7 million tons of iron ore concentrate per year), and 'Производство концентрата с начала работы предприятия' (898 million tons of iron ore concentrate per year). At the bottom, it mentions the company's name in Russian and Ukrainian, and its website.

Публичное акционерное общество «АрселорМиттал Кривой Рог»	
Год образования	1959 год
Месторождение	1. Новокриворожское месторождение железистых кварцитов; 2. Балашовское месторождение железистых кварцитов; 3. Месторождение богатых железных руд рудника им. Кирова (поле балаты им. Артема); 4. Месторождение железистых кварцитов 1-2 железистых горизонтов рудника им. Кирова.
Производительность комбината	Проектная мощность открытой разработки – 30 млн. тонн руды в год Проектная мощность подземной разработки – 1,7 млн. тонн руды в год
Добыча руды с начала работы предприятия	Открытая разработка – 898 млн. тонн Подземная разработка – 350 млн. тонн
Производство концентрата с начала работы предприятия	580 млн. тонн
Производство концентрата с начала работы предприятия	580 млн. тонн

Публичное акционерное общество «АрселорМиттал Кривой Рог» – одно из крупнейших предприятий горно-металлургического комплекса Украины, принадлежащее на 100% государству. Компания занимается добычей и переработкой железной руды и производству железной продукции. Предприятие специализируется на производстве высококачественной стали и чугуна из обычных и высококачественных марок сталей, а также производит алюминий, концентраты железа, чугуна, стали, сортовой и фасованный металл, железный лом.

В 2004 году предприятие вошло в состав компании «АрселорМиттал Украина». В 2007 году предприятие вошло в состав компании «АрселорМиттал Украина».

В 2007 году на общем собрании акционеров было принято решение изменить название предприятия с ОАО «Миттал Стeel Кривой Рог» на ОАО «АрселорМиттал Кривой Рог».

Украина, 2009 г.
Адрес: 71000, м. Кривий Ріг, вул. Дзержинського, 1
Тел.: 78-71-00
Факс: 78-71-00
www.arselormittal.com.ua

Рис. 2.14. Інформаційна табличка публічне акціонерне товариство
«АрселорМіттал Кривий Ріг» (фото автора)

Всі ці інформаційні таблички дають змогу людям дізнатися про загальну інформацію різних комбінатів Кривого Рогу.

На них вказані: рік утворення, потужність, скільки було видобуто руди з року початку існування підприємства, виробництво концентрату з початку роботи підприємства та глибина кар'єру. Також вказано на чому спеціалізується підприємство, яка технологія видобутку руди використовується, інформація про виробничі процеси (рис. 2.14).

РОЗДІЛ 3

ВИДОВИЙ СКЛАД ТА СТАН НАСАДЖЕНЬ НА ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ

3.1. Видовий склад насаджень. Інвентаризація насаджень

Видовий склад насаджень є досить різноманітним. Загалом зростає 88 різних видів та культиварів дерев, 29 видів кущів.

Весь перелік зростаючих рослин в парку був досліджений на виробничій практиці та представлений нижче. Загалом в парку зростає 2200 дерев. З них 1459 в доброму стані, 486 в задовільному та 255 в поганому. Зростають, як старі дерева так і молоді.

Інвентаризація насаджень показала, переважання таких видів дерев, як робінія псевдоакація (*Robinia pseudoacacia* L.), гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum* L.), в'яз гладкий (*Ulmus laevis* Pall.), в'яз приземкуватий (*Ulmus pumila* L.), ясен пенсильванський (*Fraxinus pennsylvanica* Marshall.), липа серцелиста (*Tilia cordata* Mill.) [11].

Також варто відзначити на території об'єкта наявність плодово-овочевого саду. Асортимент показаний на плані біля будинку садівника: яблуня 'Недзвезцького', алича Глобус, волоський горіх 'Ярівський', слива Піссарді, груша колоновидна, персик 'Ред хевен', персик 'Гармонія', алича 'Рясна', алича червона колоновидна, абрикоса 'Джумбо кот', айва деревовидна, абрикос 'Червонощокий', яблуня 'Трайк колоновидна', абрикос 'Ананасний цюрюпинський', інжирний персик 'Бельмондо', яблуня 'Соколовське', яблуня колоновидна 'Вожак', нектарин 'Харко', черешня 'Валерій Чкалов', слива 'Ренклов карбишева', слива 'Киргизька чудова', слива 'Чачакська найболія', фундук (*Corylus avellana* L.), яблуня 'Ред чіф', груша 'Артемівська', груша

‘Вільямс’, груша ‘Вікторія’, груша ‘Талгарська красуня’, груша ‘Марія’, яблуня ‘Тала’, яблуня ‘Пінк леді’, яблуня ‘Женева Ерлі’ (рис. 3.1).

Рис. 3.1. План плодово-овочевому саду

Загалом в плодово-овочевому саду зростають 8 різних сортів яблуні, 6 сортів груші, сливи – 4 сорти, 3 різних сорти персика та один сорт нектарину, а також 3 сорти аличі та абрикоса. Поодинокі ростуть черешня, волоський горіх та айва деревовидна. Варто зазначити, що на його території зростає також багато овочів. Різні плодові дерева зростають в парку і поза межами плодово-овочевому саду.

Рис. 3.2. Будинок садівника (фото автора)

Рис. 3.3. Вигляд плодово-овочевого саду позаду будинку садівника;

Перелік всіх видів дерев:

Робінія псевдоакація (*Robinia pseudoacacia* L.), робінія клейка (*Robinia viscosa* Vent.), липа дрібнолиста (*Tilia cordata* Mill.), липа широколиста (*Tilia platyphyllos* Scop.), липа повстиста (*Tilia tomentosa* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), клен польовий (*Acer campestre* L.), клен ясенелистий (*Acer negundo* L.), дуб звичайний (*Quercus robur* L.), дуб пухнастий (*Quercus pubescens* Willd.), дуб червоний (*Quercus rubra* L.), ясен пенсильванський (*Fraxinus pennsylvanica* Marshall), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.), верба біла (*Salix alba* L.), горобина звичайна (*Sorbus aucuparia* L.), каштан посівний (*Castanea sativa* Mill.), в'яз дрібнолистий (*Ulmus pumila* L.), в'яз шорсткий (*Ulmus laevis* Pall.), в'яз граболистий (*Ulmus carpinifolia* Gilb.), тополя дельтолиста (*Populus deltoides* W. Bartram ex Marshall), тополя біла (*Populus alba* L.), тополя тремтяча (*Populus tremula* L.), айлант найвищий (*Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle), горіх волоський (*Juglans regia* L.), шовковиця чорна (*Morus nigra* L.), шовковиця червона (*Morus rubra* L.), шовковиця біла (*Morus alba* L.), гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum* L.), магнолія великоквіткова (*Magnolia grandiflora* L.), ялина колюча (*Picea pungens* Engelm.), ялина звичайна (*Picea abies* (L.) Karst.), береза повисла (*Betula pendula* Roth),

береза плосколиста (*Betula platyphylla* Sukaczew), сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.), сосна чорна (*Pinus nigra* J.F. Arnold), вільха сіра (*Alnus incana* (L.) Moench), туя західна (*Thuja occidentalis* L.), тис ягідний (*Taxus baccata* L.), широкогілочник східний (*Platycladus orientalis* L.), каркас західний (*Celtis occidentalis* L.), катальпа бігніонієподібна (*Catalpa bignonioides* Walter), глід кривочашечковий (*Crataegus curvisepala* Lindm.), черемха пізня (*Prunus serotina* Ehrh.), черемха віргінська (*Prunus virginiana* L.), черемха пенсильванська (*Prunus pensylvanica* L. F.), черемха Маака (*Prunus maackii* (Rupr.) Kom.), груша звичайна (*Pyrus communis* L.), вишня кисла (*Prunus cerasus* L.), жостір ламкий (*Frangula alnus* Mill.), шипшина повстиста (*Rosa tomentosa* Sm.), алича бригантинська (*Prunus brigantina* Vill.), алича (*Prunus cerasifera* Ehrh.), яблуня Недзвецького (*Malus niedzwetzkyana* Dieck), алича Піссарді (*Prunus cerasifera* var. *Pissardii* (Carrière) C.K. Schneid.), персик (*Prunus persica* (L.) Batsch), айва довгаста (*Cydonia oblonga* Mill.), яблуня домашня (*Malus domestica* Borkh.), нектарин (*Prunus persica* var. *Nucipersica* (Suckow) C.K. Schneid.), ліщина звичайна (*Corylus avellana* L.), тамарикс розгалужений (*Tamarix ramosissima* Ledeb.), яблуня лісова (*Malus sylvestris* (L.) Mill.), граб звичайний (*Carpinus betulus* L.), павловнія повстиста (*Paulownia tomentosa* (Thunb.) Steud.), церцис (юдейське дерево) (*Cercis siliquastrum* L.), яблуня 'Недзвецького', алича Глобус, волоський горіх 'Ярівський', слива Піссарді, груша колоновидна, персик 'Ред хевен', персик 'Гармонія', алича 'Рясна', алича червона колоновидна, абрикоса 'Джумбо кот', айва деревовидна, абрикос 'Червонощокий', яблуня 'Трайк колоновидна', абрикос 'Ананасний цюрюпинський', інжирний персик 'Бельмондо', яблуня 'Соколовське', яблуня колоновидна 'Вожак', нектарин 'Харко', черешня 'Валерій Чкалов', слива 'Ренклюд карбишева', слива 'Киргизька чудова', слива 'Чачакська найболія', фундук (*Corylus avellana* L.), яблуня 'Ред чіф', груша 'Артемівська', груша 'Вільямс', груша 'Вікторія', груша 'Талгарська красуня', груша 'Марія', яблуня 'Гала', яблуня 'Пінк леді', яблуня 'Женева Ерлі'.

Рис. 3.4. Центральна алея при вході в парк (фото автора)

Рис. 3.5. Айва довгаста (*Cydonia oblonga* Mill.) (фото автора)

Перелік кущів:

Півонія деревоподібна (*Paeonia suffruticosa* Andrews), золотий дощ звичайний (*Laburnum anagyroides* Medik.), форзиція європейська (*Forsythia europaea* Degen & Bald.), бруслина європейська (*Euonymus europaeus* L.), кизил блискучий (*Cornus sericea* L.), кизильник горизонтальний (*Cotoneaster horizontalis* Decne.), будлея Давіда (*Buddleja davidii* Franch.), пухироплідник калинолистий (*Physocarpus opulifolius* (L.) Maxim.), дерен білий (*Cornus alba* L.), жимолость блакитна (*Lonicera caerulea* L.), спірея японська (*Spiraea japonica* L. F.), спірея

трилопатева (*Spiraea trilobata* L.), спірея Вангута (*Spiraea* × *vanhouttei* (Briot) Zabel), самшит вічнозелений (*Buxus sempervirens* L.), садовий жасмин (*Philadelphus coronarius* L.), троянда кущова (*Rosa* spp.), магонія падуболиста (*Mahonia aquifolium* (Pursh) Nutt.), барбарис Тунберга (*Berberis thunbergii* DC.), барбарис звичайний (*Berberis vulgaris* L.), бузок звичайний (*Syringa vulgaris* L.), бирючина овальнолиста (*Ligustrum ovalifolium* Hassk.), ялівець горизонтальний (*Juniperus horizontalis* Moench), ялівець звичайний (*Juniperus communis* L.), ялівець козацький (*Juniperus sabina* L.).

Рис. 3.6. Арка біля човникової станції, бордюр зі спіреї японської (*Spiraea japonica* L. F.) (фото автора)

Ліани:

Деревозгубник круглолистий (*Celastrus orbiculatus* Thunb.), плющ звичайний (*Hedera helix* L.).

Трав'янисті рослини:

Молочай строкатий (*Euphorbia marginata* Pursh), гібіскус сірійський (*Hibiscus syriacus* L.), гібіскус трав'янистий (*Hibiscus moscheutos* L.), повій звичайний (*Convolvulus arvensis* L.), чорнобривці прямостоячі (*Tagetes erecta* L.), костриця сиза (*Festuca glauca* L.), мальва мавританська (*Malva sylvestris* L.), лілія тигрова (*Lilium lancifolium* Thunb.), лаванда вузьколиста (*Lavandula angustifolia*

Mill.), чистець візантійський (*Stachys byzantina* K. Koch), півники німецькі (*Iris × germanica* L.), сокирки польові (*Consolida regalis* (L.) Schur), петунія (*Petunia hybrida* Vilm.), герань садова (*Geranium* L.), очиток видний (*Hylotelephium spectabile* (Boreau) H. Ohba).

Рис. 3.7. Клумба на території парку (асортимент : петунія (*Petunia*)) (фото автора)

Рис. 3.8. Кругова діаграма співвідношення дерев та кущів в парку ім. Мершавцева, м. Кривий Ріг

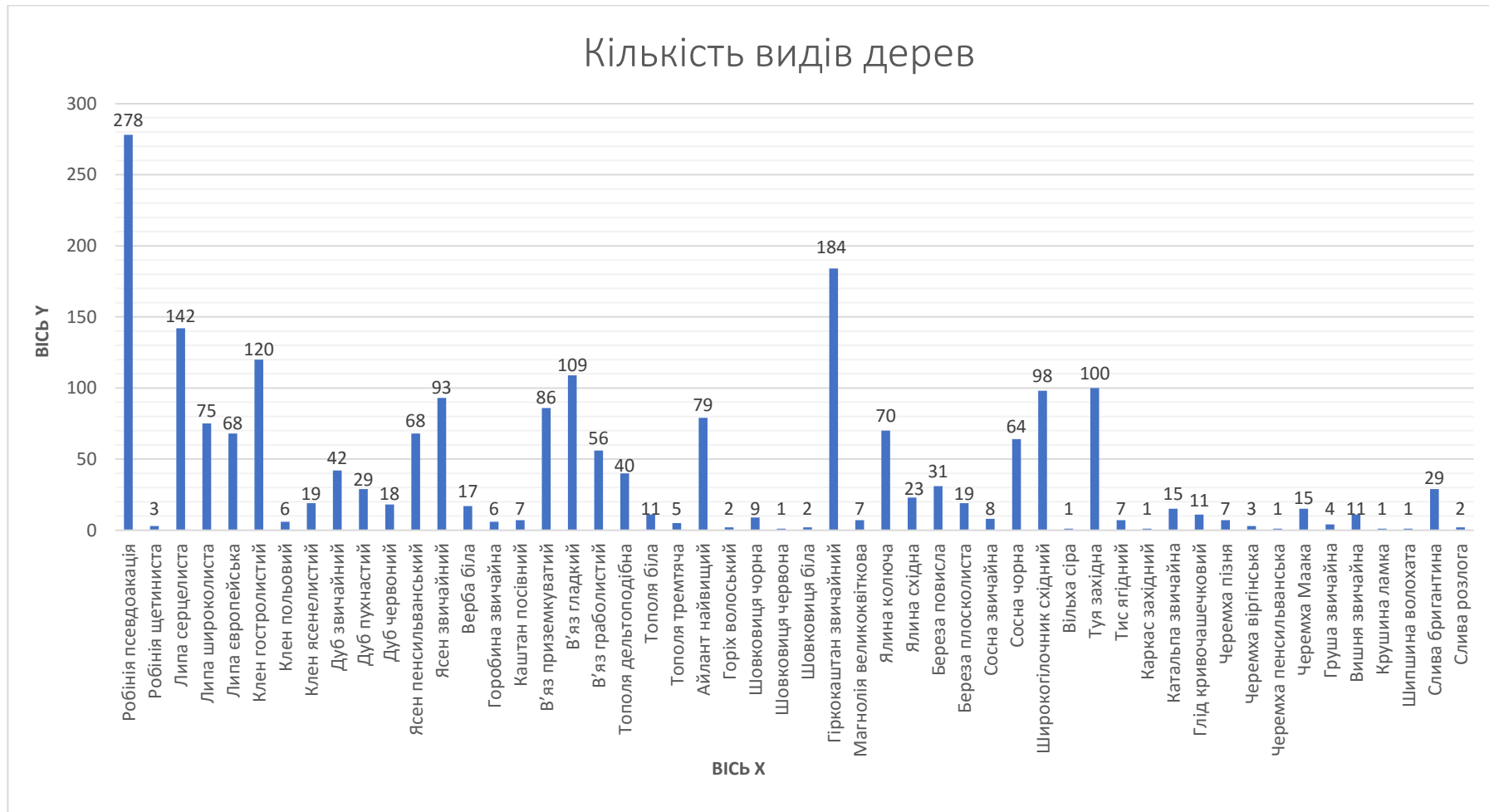

Рис. 3.9. Кількість видів дерев в парку ім. Мершавцева, м. Кривий Ріг

Таблиця 3.1

Інвентаризаційна таблиця дерев

№	Назва (укр.)	Назва (лат.)	Кількість	Група діаметрів, см	Група віку, років	Висота, м	Якісний стан			Примітка
							добрий	задовільний	поганий	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Робінія псевдоакація	<i>Robinia pseudoacacia</i> L.	278	30–60	25–60	14–25	194	72	12	Масиви, поодинокі, групи
2.	Робінія клейка	<i>Robinia viscosa</i> Vent.	3	8–15	5–10	3–6	2	1	-	Декоративні поодинокі
3.	Липа серцелиста	<i>Tilia cordata</i> Mill.	142	30–65	30–80	15–20	85	49	8	Масиви, рядові посадки поодинокі, групи
4.	Липа широколиста	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.	75	30–65	30–80	15–20	45	26	4	Масиви, рядові посадки поодинокі, групи
5.	Липа повстиста	<i>Tilia tomentosa</i> L.	68	35–80	35–90	15–20	40	23	5	Масиви, рядові посадки поодинокі, групи
6.	Клен гостролистий	<i>Acer platanoides</i> L.	120	35–60	35–75	15–25	72	42	6	Рядові посадки, групи
7.	Клен польовий	<i>Acer campestre</i> L.	6	30–70	20–70	10–15	6	-	-	Алея
8.	Клен ясенелистий	<i>Acer negundo</i> L.	19	30–60	20–50	12–20	11	6	2	Поодинокі, групи

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
9.	Дуб звичайний	<i>Quercus robur</i> L.	42	40-60	40-80	18-26	21	12	9	Поодинокі, групи
10.	Дуб пухнастий	<i>Quercus pubescens</i> Willd.	29	30-70	30-80	15-22	14	8	7	Поодинокі, групи
11.	Дуб червоний	<i>Quercus rubra</i> L.	18	40-70	35-70	16-22	11	7	-	Група
12.	Ясен пенсильванський	<i>Fraxinus pennsylvanica</i> Marshall	68	50-90	30-70	15-22	52	9	7	Масив
13.	Ясен звичайний	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	93	50-90	40-80	16-24	73	12	8	Масив
14.	Верба біла	<i>Salix alba</i> L.	17	30-70	30-60	14-20	14	3	-	Понад рікою
15.	Горобина звичайна	<i>Sorbus aucuparia</i> L.	6	20-40	10-40	6-12	5	1	-	Група
16.	Каштан посівний	<i>Castanea sativa</i> Mill.	7	40-70	25-70	12-20	6	1	-	Поодинокі екземпляри
17.	В'яз приземкуватий	<i>Ulmus pumila</i> L.	86	50-95	30-80	10-18	74	12	-	Групові посадки
18.	В'яз гладкий	<i>Ulmus laevis</i> Pall.	109	50-100	40-120	15-22	98	11	-	Масив
19.	В'яз граболистий	<i>Ulmus carpinifolia</i> Gilb	56	50-100	30-100	12-20	54	2	-	Масив
20.	Тополя дельтоподібна	<i>Populus deltoides</i> W. Bartram ex Marshall	40	40-100	20-60	20-30	32	5	3	Алеї
21.	Тополя біла	<i>Populus alba</i> L.	11	50-150	30-80	18-28	9	2	-	Поодинокі
22.	Тополя тремтяча	<i>Populus tremula</i> L.	5	40-70	20-50	12-20	4	1	-	Невеликі групи
23.	Айлант найвищий	<i>Ailanthus altissima</i> (Mill.) Swingle	79	20-40	20-30	10-16	68	9	2	Солітери, група
24.	Горіх волоський	<i>Juglans regia</i> L.	2	40-120	30-80	12-25	2	-	-	Поодинокі плодові дерева
25.	Шовковиця чорна	<i>Morus nigra</i> L.	9	30-90	30-60	8-15	9	-	-	Поодинокі

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
26.	Шовковиця червона	<i>Morus rubra</i> L.	1	60	15–30	16,5	1	-	-	Поодинокі
27.	Шовковиця біла	<i>Morus alba</i> L.	2	20–45	15–30	10–17	2	-	-	Поодинокі
28.	Гіркокаштан звичайний	<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	184	30–70	20–50	15–25	36	55	93	Масові насадження
29.	Магнолія великоквіткова	<i>Magnolia grandiflora</i> L.	7	15–20	8–15	4–8	7	-	-	Рядова посадка
30.	Ялина колюча	<i>Picea pungens</i> Engelm.	70	20–50	15–40	12–20	5	19	46	Групи
31.	Ялина звичайна	<i>Picea abies</i> (L.) Karst.	23	20–45	15–35	10–18	21	2	-	Групові насадження
32.	Береза повисла	<i>Betula pendula</i> Roth	31	20–40	15–30	12–18	8	13	10	Поодинокі та групи
33.	Береза плосколиста	<i>Betula platyphylla</i> Sukaczew	19	20–40	15–30	12–18	8	7	4	Група, поодинокі
34.	Сосна звичайна	<i>Pinus sylvestris</i> L.	8	25–50	20–40	15–22	-	8	-	Поодинокі
35.	Сосна чорна	<i>Pinus nigra</i> J.F. Arnold	64	30–60	25–50	20–28	61	3	-	Алеї, групи
36.	Широкогілочник східний	<i>Platycladus orientalis</i> (L.)	98	20–40	15–30	10–16	76	19	3	Групи
37.	Вільха сіра	<i>Alnus incana</i> (L.) Moench	1	25	15–25	14,3	1	-	-	Поодинокі дерево
38.	Туя західна	<i>Thuja occidentalis</i> L.	100	10–25	10–20	6–12	69	22	9	Рядові посадки, групи
39.	Тис ягідний	<i>Taxus baccata</i> L.	7	10–20	10–15	5–10	7	-	-	Група
40.	Каркас західний	<i>Celtis occidentalis</i> L.	1	34	15–30	16,7	1	-	-	Поодинокі дерево
41.	Катальпа звичайна	<i>Catalpa bignonioides</i> Walter	15	20–35	15–25	10–15	13	2	-	Група
42.	Глід кривочашечковий	<i>Crataegus curvisepala</i> Lindm.	11	10–25	10–20	6–10	9	2	-	Поодинокі

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
43.	Черемха пізня	<i>Prunus serotina</i> Ehrh.	7	15–30	10–20	8–15	6	1	-	Група
44.	Черемха віргінська	<i>Prunus virginiana</i> L.	3	15–30	10–20	8–15	3	-	-	Поодинокі
45.	Черемха пенсильванська	<i>Prunus pensylvanica</i> L. F.	1	18,2	10–15	11,3	1	-	-	Солітер
46.	Черемха Маака	<i>Prunus maackii</i> (Rupr.) Kom.	15	20–40	15–25	12–18	15	-	-	Рядова посадка
47.	Груша звичайна	<i>Pyrus communis</i> L.	4	15–35	10–25	8–15	4	-	-	Група
48.	Вишня звичайна	<i>Prunus cerasus</i> L.	11	15–30	10–20	8–12	8	3	-	Рядова посадка
49.	Крушина ламка	<i>Frangula alnus</i> Mill.	1	17,8	8–15	9,6	1	-	-	Поодинокий кущ
50.	Шипшина волохата	<i>Rosa tomentosa</i> Sm.	1	13,2	5–10	5,8	1	-	-	Поодинокий кущ
51.	Слива бригантна	<i>Prunus brigantina</i> Vill.	29	15–35	10–25	8–15	24	5	-	Поодинокі
52.	Слива розлога	<i>Prunus cerasifera</i> Ehrh.	2	15–30	10–20	8–12	2	-	-	Поодинокі
53.	Яблуня ‘Недзвєцького’	<i>Malus niedzwetzkyana</i> Dieck	2	12–18	до 15	3–4	2	-	-	Плодовий сад
54.	Алича ‘Глобус’	<i>Prunus cerasifera</i> Ehrh.	2	10–15	до 10	2,5–3	2	-	-	Плодовий сад
55.	Волоський горіх ‘Ярівський’	<i>Juglans regia</i> L.	2	20–25	6–15	5–6	2	-	-	Плодовий сад
56.	Слива ‘Піссарді’	<i>Prunus cerasifera</i> var. <i>Pissardii</i> (Carrière) C.K. Schneid.	2	15–20	до 10	3–4	2	-	-	Плодовий сад
57.	Груша колоновидна	<i>Pyrus communis</i> L.	1	17,3	до 5	2,4	1	-	-	Плодовий сад
58.	Персик ‘Ред Хевен’	<i>Prunus persica</i> (L.) Batsch	1	16,7	до 10	2,9	1	-	-	Плодовий сад

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
59.	Персик ‘Гармонія’	<i>Prunus persica</i> (L.) Batsch	1	13,2	до 10	2,5	1	-	-	Плодовий сад
60.	Алича ‘Рясна’	<i>Prunus cerasifera</i> Ehrh.	1	14,6	до 10	2,3	1	-	-	Плодовий сад
61.	Алича червона колоновидна	<i>Prunus cerasifera</i> Ehrh.	2	10–15	до 10	2,5–3	2	-	-	Плодовий сад
62.	Абрикоса ‘Джумбо кот’	<i>Prunus armeniaca</i> L.	1	13,4	до 10	3,1	1	-	-	Плодовий сад
63.	Айва деревовидна	<i>Cydonia oblonga</i> Mill.	1	14,2	6–15	2,5	1	-	-	Плодовий сад
64.	Абрикос ‘Червонощокий’	<i>Prunus armeniaca</i> L.	1	12,7	до 10	3,5	1	-	-	Плодовий сад
65.	Яблуня ‘Трайк колоновидна’	<i>Malus domestica</i> Borkh.	1	16,8	до 5	2,4	1	-	-	Плодовий сад
66.	Абрикос ‘Ананасний цюрюпинський’	<i>Prunus armeniaca</i> L.	1	13,2	до 10	3,2	1	-	-	Плодовий сад
67.	Інжирний персик ‘Бельмондо’	<i>Prunus persica</i> var.	1	19,2	до 5	2,1	1	-	-	Плодовий сад
68.	Яблуня ‘Соколовське’	<i>Malus domestica</i> Borkh.	1	14,6	до 10	3,5	1	-	-	Плодовий сад
69.	Яблуня колоновидна ‘Вожак’	<i>Malus domestica</i> Borkh.	1	15,6	до 5	2,6	1	-	-	Плодовий сад
70.	Нектарин ‘Харко’	<i>Prunus persica</i> var. <i>Nucipersica</i> (Suckow) C.K. Schneid.	1	13,1	до 10	2,1	1	-	-	Плодовий сад
71.	Черешня ‘Валерій Чкалов’	<i>Prunus avium</i> (L.) L.	2	15–20	6–15	4–5	2	-	-	Плодовий сад
72.	Слива ‘Ренклод карбишева’	<i>Prunus domestica</i> L.	1	13,6	до 10	3,2	1	-	-	Плодовий сад

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
73.	Слива ‘Киргизька чудова’	<i>Prunus domestica</i> L.	1	24,0	до 10	3,1	1	-	-	Плодовий сад
74.	Слива ‘Чачакська найболія’	<i>Prunus domestica</i> L.	1	24,3	до 10	3,1	1	-	-	Плодовий сад
75.	Ліщина звичайна	<i>Corylus avellana</i> L.	3	15-40	6-15	3-4	3	-	-	Горіхоплідне дерево, плодовий сад
76.	Яблуня ‘Ред чіф’	<i>Malus domestica</i> Borkh.	1	28,9	5-15	3,5	1	-	-	Плодовий сад
77.	Груша ‘Артемівська’	<i>Pyrus communis</i> L.	1	31,2	6-20	3,4	1	-	-	Плодовий сад
78.	Груша ‘Вільямс’	<i>Pyrus communis</i> L.	1	31,6	6-20	3,6	1	-	-	Плодовий сад
79.	Груша ‘Вікторія’	<i>Pyrus communis</i> L.	1	35,8	6-20	4,0	1	-	-	Плодовий сад
80.	Груша ‘Талгарська красуня’	<i>Pyrus communis</i> L.	1	32,2	6-20	3,0	1	-	-	Плодовий сад
81.	Груша ‘Марія’	<i>Pyrus communis</i> L.	1	33,0	6-20	3,1	1	-	-	Плодовий сад
82.	Яблуня ‘Гала’	<i>Malus domestica</i> Borkh.	2	15-30	5-15	3-4	2	-	-	Плодовий сад
83.	Яблуня ‘Пінк леді’, ‘Женева Ерлі’	<i>Malus domestica</i> Borkh.	2	15-30	5-15	3-4	2	-	-	Плодовий сад
84.	Тамарикс галузистий	<i>Tamarix ramosissima</i> Ledeb.	6	15-30	16-50	4-6	6	-	-	Групова посадка
85.	Яблуня лісова	<i>Malus sylvestris</i> (L.) Mill.	5	15-30	5-15	3-5	5	-	-	Алея

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
86.	Граб звичайний	<i>Carpinus betulus</i> L.	30	15–30	16–50	8–12	4	9	17	Групово посадка. Засохлі
87.	Павловнія повстиста	<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud.	3	20-30	до 15	6–10	3	-	-	Група
88.	Церцис європейський	<i>Cercis siliquastrum</i> L.	11	20–30	8-15	4–8	9	2	-	Група
	Разом		2200				1459	486	255	
Інвентаризаційна таблиця кущів										
№	Українська назва	Латинська назва	Кількіст, шт.	Вік (років)	Діаметр стовбура (см)	Висота (м)	Якісний стан	Примітка		
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
1.	Півонія деревоподібна	<i>Paeonia suffruticosa</i> Andrews	5	5-10	-	1,5-2	Добрий	Декоративне цвітіння		
2.	Золотий дощ звичайний	<i>Laburnum anagyroides</i> Medik.	1	10	3-5	2	Задовільний	Поодинокі розміщення		
3.	Форзиція європейська	<i>Forsythia europaea</i> Degen & Bald.	37	5-10	-	2-3	Добрий	Групи		
4.	Бруслина європейська	<i>Euonymus europaeus</i> L.	2	2-5	-	0,5-1	Задовільний	-		
5.	Кизил блискучий	<i>Cornus sericea</i> L.	19	3-5	-	1,0-1,5	Добрий	Групи		
6.	Кизильник горизонтальний	<i>Cotoneaster horizontalis</i> Decne.	7	3-5	-	0,3-0,6	Добрий	В квітниках		
7.	Будлея Давіда	<i>Buddleja davidii</i> Franch.	1	6	-	2-2,5	Добрий	Один кущ		
8.	Пухироплідник калінолистий	<i>Physocarpus opulifolius</i> (L.) Maxim.	2	8	-	2-2,5	Добрий	Поодинокі кущі		
9.	Дерен білий	<i>Cornus alba</i> L.	10	1-2	-	0,5-0,8	Добрий	Клумби, рядові посадки		

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10.	Жимолость блакитна	<i>Lonicera caerulea</i> L.	25	5-8	-	1,5-2	Добрий	Поодинокі, групи
12.	Спірея Вангута	<i>Spiraea</i> × <i>vanhouttei</i> (Briot) Zabel	9	5-8	-	2-2,5	Задовільний	Поодинокі кущі
13.	Самшит вічнозелений	<i>Buxus sempervirens</i> L.	43	10-15	-	0,8-1,5	Задовільний	Живоплоти, формовані кущі, поодинокі кущі.
14.	Садовий жасмин	<i>Philadelphus coronarius</i> L.	131	4-8	-	2-3	Добрий	Група, солітери.
15.	Троянда кущова	<i>Rosa spp.</i>	23	4-6	-	0,6-1,2	Добрий	Декоративне цвітіння
16.	Магонія падуболиста	<i>Mahonia aquifolium</i> (Pursh) Nutt.	32	6-10	-	0,8-1,2	Добрий	Бордюри
17.	Барбарис Тунберга	<i>Berberis thunbergii</i> DC.	98	8-12	2-4	2-3	Добрий	Бордюри, група.
18.	Барбарис звичайний	<i>Berberis vulgaris</i> L.	11	8-15	2-4	2-3	Добрий	Клумби, бордюри.
19.	Бузок звичайний	<i>Syringa vulgaris</i> L.	17	15-25	2-6	3-4,5	Добрий	Поодинокі кущі
20.	Ялівець горизонтальний	<i>Juniperus horizontalis</i> Moench	38	5-8	-	0,3-0,6	Добрий	Використано в групових посадках хвойних рослин
21.	Ялівець звичайний	<i>Juniperus communis</i> L.	28	15-25	-	1-3	Добрий	Використано в групових посадках хвойних рослин
22.	Ялівець козацький	<i>Juniperus sabina</i> L.	134	3-10	-	0,5-1,5	Добрий	Використано в групових посадках хвойних рослин
23.	Вейгела квітуча	<i>Weigela florida</i> (Bunge) A. DC.	9	4-8	-	1,5-2,0	Задовільний	Поодинокі
24.	Глід кривочашечковий	<i>Crataegus curvisepala</i>	230	2-5	2	0,8	Задовільний	Групові посадки
25.	Спірея японська	<i>Spiraea japonica</i> L.	70-90	1-2	-	0,3	Добрий	Арка, човникова станція живоплоти

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
26.	Самшит візнозелений	<i>Buxus sempervirens</i> L.	480-600	3-5	-	0,5	Добрий	Живоплоти біля фонтану
27.	Граб звичайний	<i>Carpinus betulus</i> L.	180-240 (одна сторона 90-120)	5-8	-	2,5	Задовільний	Живопліт біля сцени
28.	Бирючина овальнолиста	<i>Ligustrum ovalifolium</i> Hassk.	12	3-5	-	0,5	Задовільний	Біля арки в кінці алеї
29.	Спірея трилопатева	<i>Spiraea trilobata</i> L.	72	4-6	-	1,5-2	Задовільний	Живоплоти
Інвентаризаційна таблиця квітників								
№ квітника	Українська назва	Латинська назва	Кількість (шт.)	Площа покриття, м²	Висота, см	Вік, років	Стан	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Чистець візантійський	<i>Stachys byzantina</i>	7	0,7	40	2–3	добрий	-
1.	Півники німецькі	<i>Iris × germanica</i>	10	2,0	50	3–5	добрий	Декоративне цвітіння
1.	Сокирки польові	<i>Consolida regalis</i>	2	0,02	40	1	задовільний	Однорічна
2.	Півники німецькі	<i>Iris × germanica</i>	54	10,6	50	3–5	добрий	Декоративне цвітіння
2.	Лілія тигрова	<i>Lilium lancifolium</i>	6	0,3	70–90	2–3	добрий	Декоративне цвітіння
2.	Лаванда вузьколиста	<i>Lavandula angustifolia</i>	23	4,5	40–70	2–4	добрий	Ароматичні властивості
2.	Костриця сиза	<i>Festuca glauca</i>	12	0,6	40-50	2	добрий	Злаки
2.	Барбарис звичайний	<i>Berberis vulgaris</i>	3	3,4	70-100	5–7	задовільний	-
2.	Жимлость кущова	<i>Diervilla lonicera</i>	4	4,5	70-100	3–5	добрий	-

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3.	Барбарис звичайний	<i>Berberis vulgaris</i>	5	5,7	100-120	5–7	задовільний	-
3.	Таволга дугласа	<i>Spiraea douglasii</i>	4	4,5	100-120	3–4	добрий	-
3.	Сніжноягідник білий	<i>Symphoricarpos albus</i>	3	3,4	100-120	4–6	добрий	Декоративні ягоди
4.	Щириця волотиста	<i>Amaranthus cruentus</i>	32	3,1	30-40	1	добрий	Однорічна
4.	Нічна красуня звичайна	<i>Mirabilis jalapa</i>	4	0,8	50	1	добрий	Однорічна
4.	Півники німецькі	<i>Iris × germanica</i>	22	4,3	30-50	3–5	добрий	Декоративне цвітіння
5.	Мальва лісова	<i>Malva sylvestris</i>	1	0,3	100–120	2	задовільний	Дворічна рослина
5.	Щириця волотиста	<i>Amaranthus cruentus</i>	3	0,3	30-50	1	добрий	-
5.	Самшит вічнозелений	<i>Buxus sempervirens</i>	4	1,5	50	5–10	добрий	Вічнозелений кущ
6.	Півники німецькі	<i>Iris × germanica</i>	29	5,7	50	3–5	добрий	Декоративне цвітіння
6.	Гібіскус сирійський	<i>Hibiscus syriacus</i>	12	13,6	100–120	4–6	добрий	-
7.	Бадан товстолистий	<i>Bergenia crassifolia</i>	5	0,6	20–40	3–4	добрий	-
7.	Очиток видний	<i>Hylotelephium spectabile</i>	4	0,8	30–50	2–3	добрий	-
7.	Бирючина круглолиста	<i>Ligustrum ovalifolium</i>	1	1,1	100-120	4–6	задовільний	Формований живопліт

Таблиця 3.2

Співвідношення дерев по ролинах

Родина	Рід	Вид	Кількість, шт.
1	2	3	4
<i>Pinophyta</i>			
<i>Pinaceae</i>	<i>Pinus</i>	Сосна звичайна (<i>Pinus sylvestris</i> L.)	8
		Сосна чорна (<i>Pinus nigra</i> J.F. Arnold)	64
	<i>Picea</i>	Ялина колюча (<i>Picea pungens</i> Engelm.)	70
		Ялина звичайна (<i>Picea abies</i> (L.) Karst.)	23
Разом			165
<i>Taxaceae</i>	<i>Taxus</i>	Тис ягідний (<i>Taxus baccata</i> L.)	7
Разом			7
<i>Cupressaceae</i>	<i>Thuja</i>	Туя західна (<i>Thuja occidentalis</i> L.)	100
	<i>Platycladus</i>	Широкогілочник східний (<i>Platycladus orientalis</i> L.)	98
Разом			198
<i>Magnoliophyta</i>			
<i>Betulaceae</i>	<i>Alnus</i>	Вільха сіра (<i>Alnus incana</i> (L.) Moench)	1
	<i>Betula</i>	Береза повисла (<i>Betula pendula</i> Roth)	31
		Береза плосколиста (<i>Betula platyphylla</i> Sukaczew)	19
	<i>Carpinus</i>	Граб звичайний (<i>Carpinus betulus</i> L.)	30
	<i>Corylus</i>	Ліщина звичайна (<i>Corylus avellana</i> L.)	3
Разом			84
<i>Fagaceae</i>	<i>Castanea</i>	Каштан посівний (<i>Castanea sativa</i> Mill.)	7
	<i>Quercus</i>	Дуб звичайний (<i>Quercus robur</i> L.)	42
		Дуб пухнастий (<i>Quercus pubescens</i> Willd.)	29
		Дуб червоний (<i>Quercus rubra</i> L.)	18
Разом			96
<i>Malvaceae</i>	<i>Tilia</i>	Липа дрібнолиста (<i>Tilia cordata</i> Mill.)	142
		Липа повстиста (<i>Tilia tomentosa</i> L.)	68
		Липа широколиста (<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.)	75
Разом			285

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4
<i>Tamaricaceae</i>	<i>Tamarix</i>	Тамарикс розгалужений (<i>Tamarix ramosissima</i> Ledeb.)	6
Разом			6
<i>Fabaceae</i>	<i>Robinia</i>	Робінія псевдоакація (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	278
		Робінія клейка (<i>Robinia viscosa</i> Vent..)	3
	<i>Cercis</i>	Церцис (юдейське дерево) (<i>Cercis siliquastrum</i> L.)	11
Разом			292
<i>Oleaceae</i>	<i>Fraxinus</i>	Ясен пенсильванський (<i>Fraxinus pennsylvanica</i> Marshall)	68
		Ясен звичайний (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	93
Разом			161
<i>Ulmaceae</i>	<i>Ulmus</i>	В'яз дрібнолистий (<i>Ulmus pumila</i> L.)	86
		В'яз шорсткий (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	109
		В'яз граболистий (<i>Ulmus carpinifolia</i> Gilb.)	56
Разом			251
<i>Moraceae</i>	<i>Morus</i>	Шовковиця чорна (<i>Morus nigra</i> L.)	9
		Шовковиця червона (<i>Morus rubra</i> L.)	1
		Шовковиця біла (<i>Morus alba</i> L.)	2
Разом			12
<i>Salicaceae</i>	<i>Morus</i>	Тополя дельтолиста (<i>Populus deltoides</i> W. Bartram ex Marshall)	40
		Тополя біла (<i>Populus alba</i> L.)	11
		Тополя тремтяча (<i>Populus tremula</i> L.)	5
	<i>Salix</i>	Верба біла (<i>Salix alba</i> L.)	17
Разом			73
<i>Rosaceae</i>	<i>Sorbus</i>	Горобина звичайна (<i>Sorbus aucuparia</i> L.)	6
	<i>Prunus</i>	Черемха пізня (<i>Prunus serotina</i> Ehrh	7
		Черемха віргінська (<i>Prunus virginiana</i> L.)	3
		Черемха пенсильванська (<i>Prunus pensylvanica</i> L. F.)	1

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4
		Черемха Маака (<i>Prunus maackii</i> (Rupr.) Kom.)	15
		Вишня кисла (<i>Prunus cerasus</i> L.)	11
		Слива 'Ренклюд карбишева'	1
		Слива 'Киргизька чудова'	1
		Слива 'Чачакська найболія'	1
		Абрикос 'Ананасний цюрюпинський'	1
		Черешня 'Валерій Чкалов'	2
		Абрикос 'Червонощокій'	1
		Абрикоса 'Джумбо кот'	1
		Слива бригаantina (<i>Prunus brigantina</i> Vill.)	29
		Слива розлога (алича) (<i>Prunus cerasifera</i> Ehrh.)	2
		Алича Піссарді (<i>Prunus cerasifera</i> var. <i>Pissardii</i> (Carrière) C.K. Schneid.)	2
		Алича 'Рясна'	1
		Алича червона колоновидна	2
		Персик 'Ред хевен'	1
		Персик 'Гармонія'	1
		Інжирний персик 'Бельмондо'	1
		Алича 'Глобус'	2
		Нектарин 'Харко'	1
	<i>Crataegus</i>	Глід кривочашечковий (<i>Crataegus curvisepala</i> Lindm.)	11
	<i>Pyrus</i>	Груша звичайна (<i>Pyrus communis</i> L.),	4
		Груша колоновидна	1
		Груша 'Артемівська'	1
		Груша 'Вільямс'	1
		Груша 'Вікторія'	1
		Груша 'Талгарська красуня'	1
		Груша 'Марія'	1
	<i>Malus</i>	Яблуня Недзвєцького (<i>Malus niedzwetzkyana</i> Dieck)	2
		Яблуня 'Гала'	2

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4
		Яблуня 'Пінк леді'	1
		Яблуня 'Ред чіф'	1
		Яблуня 'Женева Ерлі'	1
		Яблуня 'Трайк колоновидна'	1
		Яблуня 'Соколовське'	1
		Яблуня лісова (<i>Malus sylvestris</i> (L.) Mill.)	5
		Яблуня колоновидна 'Вожак'	1
	<i>Cydonia</i>	Айва довгаста (<i>Cydonia oblonga</i> Mill.)	1
	<i>Rosa</i>	Шипшина повстиста (<i>Rosa tomentosa</i> Sm.)	1
Разом			131
<i>Magnoliaceae</i>	<i>Magnolia</i>	Магнолія великоквіткова (<i>Magnolia grandiflora</i> L.)	7
Разом			7
<i>Hippocastanoideae</i>	<i>Aesculus</i>	Гіркокаштан звичайний (<i>Aesculus hippocastanum</i> L.)	184
Разом			184
<i>Sapindaceae</i>	<i>Acer</i>	Клен гостролистий (<i>Acer platanoides</i> L.)	120
		Клен польовий (<i>Acer campestre</i> L.)	6
		Клен ясенелистий (<i>Acer negundo</i> L.).	19
Разом			145
<i>Juglandaceae</i>	<i>Juglans</i>	Горіх волоський (<i>Juglans regia</i> L.)	2
		Волоський горіх 'Ярівський'	2
Разом			4
<i>Simaroubaceae</i>	<i>Ailanthus</i>	Айлант найвищий (<i>Ailanthus altissima</i> (Mill.) Swingle).	79
Разом			79
<i>Celtidaceae</i>	<i>Celtis</i>	Каркас західний (<i>Celtis occidentalis</i> L.).	1
Разом			1
<i>Bignoniaceae</i>	<i>Catalpa</i>	Катальпа бігнонієподібна (<i>Catalpa bignonioides</i> Walter).	15

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4
Разом			15
<i>Rhamnaceae</i>	<i>Frangula</i>	Крушина ламка (<i>Frangula alnus</i> Mill.).	1
Разом			1
<i>Paulowniaceae</i>	<i>Paulownia</i>	Павловнія повстиста (<i>Paulownia tomentosa</i> (Thunb.) Steud.).	3
Разом			3
Всього			2200

Таблиця 3.3

Кількість, шт. та відсоток дерев з родини

Родина	Кількість	Відсоток
Сапіндові	145	6,6%
Березові	84	3,8%
Букові	96	4,4%
Мальвові	285	12,9%
Тамариксові	6	0,3%
Соснові	165	7,5%
Тисові	7	0,3%
Кипарисові	198	9,0%
Бобові	292	13,3%
Маслинові	161	7,3%
В'язові	251	11,4%
Тутові	12	0,5%
Вербові	73	3,3%
Шипшинові	131	6,0%
Магнолієві	7	0,3%
Гіркокаштанові	184	8,4%
Горіхові	4	0,2%
Сімарубові	79	3,6%
Каркасові	1	0,05%
Бігنونієві	15	0,7%
Жостерові	1	0,05%
Павловнієві	3	0,1%
Разом	2200	100%

Рис. 3.10. Відсоток співвідношення дерев по родинях

Відділ *Magnoliophyta* в парку налічує 19 родин, 58 видів, 30 культиварів. З відділу *Pinophyta* всього 3 родини, представлені 8 видами (табл. 3.2).

Переважаючу життєву форму в парку мають дерева, їх налічується 2200 шт. – 55%, а кущів 1826, тобто 45% (рис. 3.8).

Найчисленнішими родинами в насадженнях парку за кількістю є: Бобові – (13,3%) – 292 шт., Мальвові (12,9%) – 285 шт., В'язові (11,4%) – 251 шт., Кипарисові (9,0%) – 198 шт., Гіркокаштанові (8,4%) – 184 шт., Соснові (7,5%) – 165 шт. (рис. 3.23)

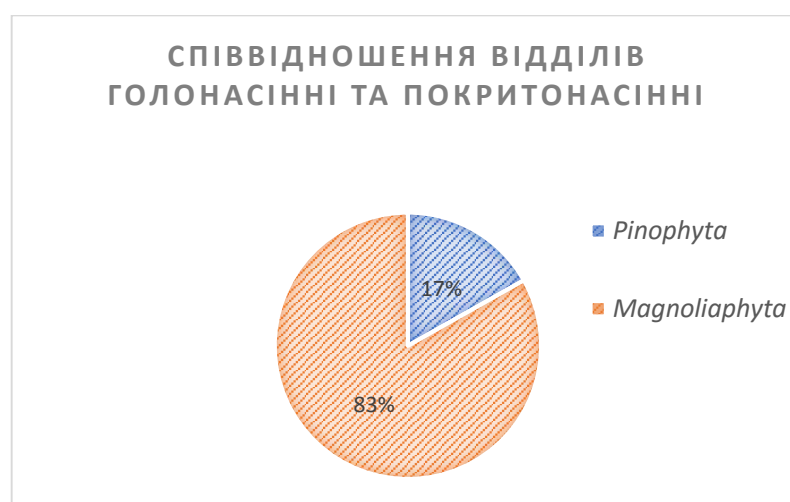

Рис. 3.11. Кількісний розподіл деревних рослин парку за відділами у відсотках (%)

Для розуміння того, які дерева слід садити в різних кліматичних умовах потрібно знати їх екологічні властивості. Для Степу посухостійкість є одним із найважливіших факторів, для нормального росту та розвитку насаджень. А морозостійкість є важливою, оскільки зими в Степу бувають холодними, тому рослини мають бути здатні витримувати низькі температури.

З цією метою я зазначаю посухостійкість та морозостійкість наявних видів дерев в парку для того, щоб розуміти, як той чи інший вид з притаманними йому властивостями росте на території парку зі специфічними кліматичними умовами в ньому.

Оцінка була проведена на основі навчальних матеріалів.

Таблиця 3.4

Оцінка зимо- та посухостійкості деревних видів в парку

№	Назва виду	Морозостійкість	Посухостійкість
1.	Сосна звичайна (<i>Pinus sylvestris</i> L.)	5	4
2.	Сосна чорна (<i>Pinus nigra</i> J.F. Arnold)	4	5
3.	Ялина колюча (<i>Picea pungens</i> Engelm.)	5	4
4.	Ялина звичайна (<i>Picea abies</i> (L.) Karst.)	5	3
5.	Тис ягідний (<i>Taxus baccata</i> L.)	4	3
6.	Туя західна (<i>Thuja occidentalis</i> L.)	4	4
7.	Широкогілочник східний (<i>Platycladus orientalis</i> L.)	3	5
8.	Вільха сіра (<i>Alnus incana</i> (L.) Moench)	5	3
9.	Береза повисла (<i>Betula pendula</i> Roth)	5	4
10.	Береза плосколиста (<i>Betula platyphylla</i> Sukaczew)	5	3
11.	Граб звичайний (<i>Carpinus betulus</i> L.)	4	3
12.	Ліщина звичайна (<i>Corylus avellana</i> L.)	4	3
13.	Каштан посівний (<i>Castanea sativa</i> Mill.)	4	3
14.	Дуб звичайний (<i>Quercus robur</i> L.)	4	4
15.	Дуб пухнастий (<i>Quercus pubescens</i> Willd.)	4	4
16.	Дуб червоний (<i>Quercus rubra</i> L.)	4	3
17.	Липа дрібнолиста (<i>Tilia cordata</i> Mill.),	4	3
18.	Липа повстиста (<i>Tilia tomentosa</i> L.)	3	4
19.	Липа широколиста (<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.)	4	5

20.	Робінія псевдоакація (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	4	5
21.	Робінія клейка (<i>Robinia viscosa</i> Vent.)	3	5
22.	Ясен пенсильванський (<i>Fraxinus pennsylvanica</i> Marshall)	4	4
23.	Ясен звичайний (<i>Fraxinus excelsior</i> L.)	5	3
24.	В'яз дрібнолистий (<i>Ulmus pumila</i> L.)	5	5
25.	В'яз шорсткий (<i>Ulmus laevis</i> Pall.)	4	2
26.	В'яз граболистий (<i>Ulmus carpinifolia</i> Gilb.)	4	4
27.	Тополя дельтолиста (<i>Populus deltoides</i> W. Bartram ex Marshall),	4	2
28.	Тополя біла (<i>Populus alba</i> L.)	5	2
29.	Тополя тремтяча (<i>Populus tremula</i> L.)	5	3
30.	Верба біла (<i>Salix alba</i> L.)	5	4
31.	Глід кривочашечковий (<i>Crataegus curvisepala</i> Lindm.)	5	4
32.	Гіркокаштан звичайний (<i>Aesculus hippocastanum</i> L.)	4	3
33.	Клен гостролистий (<i>Acer platanoides</i> L.)	5	4
34.	Клен польовий (<i>Acer campestre</i> L.)	4	4
35.	Клен ясенелистий (<i>Acer negundo</i> L.).	5	4

За оцінкою посухостійкості та морозостійкості дерев було виявлено, що найбільш морозостійкими видами є: сосна звичайна, ялина колюча та звичайна, вільха сіра, береза повисла та плосколиста, ясен звичайний, в'яз дрібнолистий, тополя біла та тремтяча, верба біла, глід кривочашечковий, клен гостролистий та ясенелистий. Найпосухостійкішими зазначено: сосну чорну, широкогілочник східний, липа широколиста, робінія псевдоакація та клейка, в'яз дрібнолистий.

3.2. Газони та квітники

Газон – це ділянка землі зі спеціально створеним трав'яним покривом, здебільшого рівно і коротко підстриженим [14]. Він підсилює тональність забарвлення насаджень та квітників. Газонні трави, завдяки використанню значної кількості води під час росту, сприяють збільшенню вологості повітря та його охолодженню над поверхнею [15].

Газони в досліджуваному парку перебувають у незадовільному стані. Надмірна інсоляція негативно впливає на стан газонного покриття: на більшій частині території парку воно перебуває в пригніченому або повністю вигорілому стані, що негативно впливає на естетичний вигляд парку (рис. 3.12). Це особливо помітно через те, що територія має багато відкритого простору. Більшість галявин не щільно засаджені деревами.

Рис. 3.12. Стан газонного покриття (фото автора)

Газони це один із найважливіших компонентів садово-паркового об'єкта. Вони потребують систематичного догляду, для підтримання належного вигляду. Незадовільний стан газонів є помітним для відвідувачів і негативно впливає на сприйнятті об'єкта.

Слід зазначити, що в парку відсутня система поливу, трав'яний покрив страждає від нестачі води. Полив шлангом не дозволяє забезпечити повноцінний догляд за всією територією. Для забезпечення кращого та належного вигляду газону варто впровадити систему поливу.

Газони загалом займають 43,75% від загальної площі парку.

Квіткове оформлення має володіти яскравою кольоровою гамою для створення декоративного ефекту від весни до осені. Воно забезпечує візуальну привабливість скверів, бульварів та парків [16].

Забарвлення рослин змінюється протягом вегетаційного періоду, надаючи ландшафтній композиції насиченості кольорами [17].

Квітники відрізняються декоративністю у разі дотримання норм і правил при вирощуванні рослин в оранжерейно-розсадницьких господарствах та їх подальшому висаджуванні на об'єкті. Суттєвий вплив мають екологічні та ґрунтово кліматичні умови місцевості [12].

Асортимент трав'янистих рослин в парку є досить широким і різноманітним, нові рослини висаджують регулярно. Проте, незважаючи на це у деяких місцях спостерігаються пустоти, а також пересихання окремих рослин, це знижує декоративну цінність окремих ділянок квітників.

Рис. 3.13. Квітник №1 (асортимент : чистець візантійський (*Stachys byzantina*), півники німецькі (*Iris × germanica*)) (фото автора)

Чистець візантійський – світлолюбна рослина, може рости і в півтіні, але декоративні властивості можуть погіршитися. Ґрунт рекомендовано лужний або нейтральний [18].

Півники німецькі – сонцелюбні, любляють пухкі ґрунти [10].

Рис. 3.14. Квітник №2 (асортимент : півники німецькі (*Iris × germanica*), лілія тигрова (*Lilium lancifolium*), лаванда вузьколиста (*Lavandula angustifolia*), костриця сиза (*Festuca glauca*), барбарис звичайний (*Berberis vulgaris*), кушова жимлость (*Diervilla lonicera*)) (фото автора)

Лілія тигрова – можуть рости практично на будь-яких ґрунтах. Стійкі до шкідників та хвороб. Можуть перебувати в тіні, але не довго [19].

Лаванда вузьколиста – невибаглива рослина, підходить для сухих місцезростань. Любить сонце та не виносить перезволожений та щільних ґрунтів [20].

Костриця сиза – підходить для сухого ґрунту, але краще регулярно поливати. Росте на сонячних ділянках із піщано гумусними, добре проникними ґрунтами. Може рости і в тіні [21].

Барбарис звичайний – світлолюбна рослина. Може переносити посуху та морози [22].

Кушова жимлость – може рости на різних за умовами освітлення ділянках, як на сонці, так і в тіні. Може витримувати загазованість повітря та бідні ґрунти [23].

Рис. 3.15. Квітник №3 (асортимент: барбарис звичайний (*Berberis vulgaris*), таволга дугласа (*Spiraea douglasii*), сніжнягідник білий (*Symphoricarpos albus*) (фото автора)

Таволга дугласа – любить сонячні місця та напівтінь. Найкраще буде розвиватися на родючих ґрунтах [24].

Сніжнягідник білий – тіневитривалий та димостійкий кущ. Швидкорослий. Може рости і в тіні, і на сонці [25].

Рис. 3.16. Квітник №4 (асортимент: щириця волотиста (*Amaranthus cruentus*), нічна красуня звичайна (*Mirabilis jalapa*), півники німецькі (*Iris × germanica*) (фото автора)

Щириця волотиста – росте на світлих місцях, полюбляє поживні та легкі ґрунти. Погано переносить морози та перезволоження [10].

Нічна красуня звичайна – сонце- та теплолюбна рослина. Не росте на кислих ґрунтах, любить добре дреновані, найголовніше із нейтральною реакцією ґрунти [26].

Рис. 3.17. Квітник №5 (асортимент: мальва лісова (*Malva sylvestris*), щириця волотиста (*Amaranthus cruentus*), самшит вічнозелений (*Buxus sempervirens*) (фото автора)

Мальва лісова - рослина добре росте на сонці, в місцях з родючим ґрунтом. Має бути помірне зволоження, хоч рослина і посухостійка, вона гине на сухих та бідних ґрунтах [10].

Самшит вічнозелений – тіневитривалий, теплолюбний. Краще всього росте на родючих ґрунтах, пило- та димостійкий. Не витримує надмірного зволоження [27].

Рис. 3.18. Квітник №6 (асортимент: півники німецькі (*Iris × germanica*), гібіскус сирійський (*Hibiscus syriacus*)) (фото автора)

Гібіскус сірійський – сонцелюбний, витримує напівтінь, але все таки краще росте та цвіте на сонці. Погано реагує на перезволожені та щільні ґрунти, для нього рекомендуються багаті ґрунти. Мезофіт. В довготривалі посушливі періоди рекомендовано поливати рясніше [28].

Рис. 3.19. Квітник №7 (асортимент : бадан товстолистий (*Bergenia crassifolia*), очиток видний (*Hylotelephium spectabile*), бирючина круглолиста (*Ligustrum ovalifolium*)) (фото автора)

Бадан товстолистий – найкраще всього рослина буде розвиватися в тіні або напівтіні. На відкритому сонці не буде гарно квітнути. Росте на помірно вологій землі [29].

Очиток видний – може винести півтінь, але буде погано рости. Також негативно реагує на надмірно родючі ґрунти [30].

Бирючина круглолиста – сонцелюбна, може витримати напівтінь. Рослина загалом посухостійка, але в дуже спекотне літо треба рясно поливати [10].

Для клумб із пустими місцями доцільно висадити більше рослин. Рекомендовано світлолюбні і не вибагливі до вологи, з огляду на кліматичні умови. Наприклад, злакові: костриці, міскантуси, ковила, просо прутоподібне, овес та ін. Злакові рослини не примхливі, вони не потребують складного догляду, вирізняються морозостійкістю та посухостійкістю. Крім того, мають високу декоративність та виглядають візуально виразно практично на будь-якому місці.

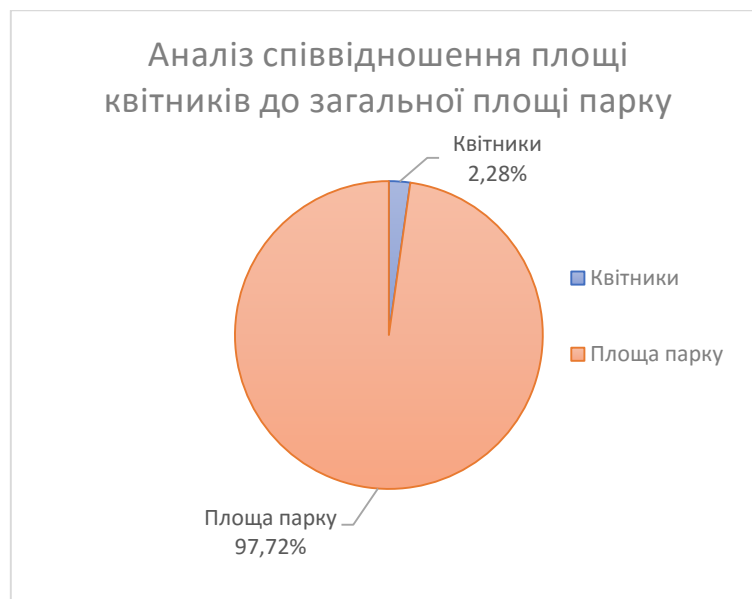

Рис. 3.20. Аналіз співвідношення площі квітників до загальної площі парку

Загальна площа квітників в парку становить 0,82 га, тобто 0,8 га. Це 2,28% від загальної площі парку – 36 га (рис. 3.20).

Табл. 3.5

Баланс території парку

Порядковий номер	Назва елемента	Площа, га	Площа, %
1.	Будівлі та споруди	0,38	1,05
2.	Доріжки та майданчики	5,32	14,78
3.	Озеленення	27,30	75,84
3.1	Газони	15,75	43,75
3.2	Кущі та дерева	10,73	29,81
3.3	Квітники	0,82	2,28
4.	Стадіон	2,69	7,47
5.	Пляж	0,15	0,42
6.	Інше	0,16	0,44
Всього		36,00	100

Рис. 3.21 Відображення балансу території парку

Найбільшу частину парку займає озеленення, разом воно складає 75,84%, після нього за відсотковим співвідношенням йдуть доріжки та майданчики – 14,78%. Стадіон займає 7,47% від всієї території, а будівлі та споруди 1,05%, пляж – 0,42% та інше 0,44% (рис. 3.21).

3.3. Дорожньо-стежкова мережа

Розбита дорожньо-стежкова мережа дуже вдало. Вона має змогу забезпечувати комфортне сполучання об'єктів на території та пересування між ними без незручностей чи перешкод.

Технічний стан мощення можна поділити на добрий та задовільний. На деяких ділянках доріжки нові, тріщини на покритті не спостерігаються, водночас на інших ділянках наявні пошкодження, нерівності, таке покриття бажано потребує ремонту. Дуже великі ями, або суттєві пошкодження зустрічаються рідко.

Рис. 3.22. Наявні тріщини на доріжках (фото автора)

На всій території парку наявне всього 2 типи покриття доріжок: асфальтне та бруківка. Переважаюча частина парку вкрита бруківкою і їх стан відмінний (рис. 3.23). Тріщини, ями та нерівності спостерігаються тільки на асфальтному покритті, яке переважає на крайніх доріжках парку та на маленьких стежках (рис. 3.22).

Значні, небезпечні пошкодження або ті, що б суттєво заважали комфортному пересуванню територією відсутні. Загалом стан дорожньо-стежкової мережі можна оцінити як задовільний. Суттєві ушкодження спостерігаються в незначних місцях, а на переважачій частині парку завдають шкоди тільки зовнішньому вигляду.

Рис. 3.23. Мощення у доброму стані в центрі парку (фото автора)

Рис. 3.24. Мощення у доброму стані на деяких алеях в парку (фото автора)

Рис. 3.25. Стан лунки (фото автора)

Слід відмітити, що стан лунок для дерев перебувають у незадовільному стані та потребують ремонту.

3.4. Стан рослин

Стан зелених насаджень у парку переважно добрий. Проте деякі види рослин негативно реагують на кліматичні умови міста Кривого Рогу, які характеризуються тривалими періодами посухи, високими температурами повітря та дефіцитом вологи, а певні види уражені шкідниками. Зокрема, негативні зміни спостерігаються у стані гіркокаштану звичайного (*Aesculus hippocastanum*) (рис. 3.28), окремих видів ялин, наприклад, ялини колючої (*Picea*

pungens) (рис. 3.27), берези, зокрема наявних видів у парку - берези повислої (*Betula pendula*) (рис. 3.26) та берези плосколистої (*Betula platyphylla*), а також деяких видів трав'янистих рослин [11].

Добре себе почувають робінія псевдоакація (*Robinia pseudoacacia*), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.) та ясен пенсильванський (*Fraxinus pennsylvanica* Marsh.), в'яз гладкий (*Ulmus laevis* Pall.), в'яз приземкуватий (*Ulmus pumila* L.), всі види кленів та лип зростаючих в парку.

Робінія псевдоакація – це посухостійка рослина, світлолюбна. Стійка до пилу та газу. Може витримати засолення ґрунтів, проте росте на родючих ґрунтах [31].

В'яз приземкуватий – посухостійкий та добре переносить міські умови [32].

В'яз гладкий - дерево вибагливе до вологості та родючості ґрунту. Більш вибагливий до вологи ніж всі інші в'язи. Може витримувати тінь. Морозостійкий [31, 33].

Ясен звичайний – світлолюбний та посухостійкий, хоча довготривалу посуху дерево витримує погано. Стійкий до диму та газу. Рослина вимоглива до родючості ґрунтів та вологості [31].

Ясен пенсильванський – світлолюбний та морозостійкий. Менш вибагливий до родючості ґрунту ніж ясен звичайний [33].

Рис. 3.26. Сухе дерево берези повислої (*Betula pendula*) (фото автора)

Береза повисла – дуже зимо- та морозостійка, посухостійка та світлолюбна. До родючості ґрунтів не дуже вибаглива [31].

Рис. 3.27. Сухі дерева ялини колючої (*Picea pungens*) (фото автора)

Ялина колюча – рослина морозо- та зимостійка; димо- та газостійка. Не вибаглива до вологи [31].

Рис. 3.28. Сухе дерево гіркокаштану звичайного (*Aesculus hippocastanum*) (фото автора)

Гіркокаштан звичайний – він дуже погано переносить сухість повітря із високою температурою та засоленість ґрунтів. Вологолюбний та морозостійкий, може витримати тінь. Проте, рослина димо- та пилостійка, стійка до міських умов [31].

Рис. 3.29. Механічне пошкодження гілки дерева внаслідок антропогенного впливу (фото автора)

Окрім несприятливих кліматичних умов, рослини пошкоджуються через недбале ставлення людей до них. На території парку нерідко фіксуються випадки пошкодження зелених насаджень унаслідок дії відвідувачів. Часто спостерігаються випадки викопування декоративних рослин, механічного пошкодження дерев і кущів, а також витоптування трав'янистих рослин, що значною мірою ускладнює підтримання належного естетичного вигляду парку [11].

Враховуючи всі вище зазначені оцінки стану газонного покриття, насаджень, доріжок, майданчиків та квітників, рекомендується: приділити увагу стану газонів; забезпечити м'яке покриття на території дитячих майданчиків; звернути увагу на садіння трав'янистих рослин, які є більш стійкими до посухи.

ВИСНОВКИ

Парк ім. Федора Мершавцева відноситься до середніх за розміром, його площа 36 га. Функціональні зони на території парку розподілені раціонально та мають змогу забезпечити комфортне перебування на території. Планування поліфункціональне, в якому присутні: вхідна зона, видовищна, спортивна, дитяча, центральна, прогулянкова, зона обслуговування та паркінг.

Вивчення видового складу насаджень показало, що найпоширеніші дерева в парку: робінія псевдоакація, гіркокаштан звичайний, в'яз гладкий в'яз приземкуватий, ясен звичайний, липа серцелиста. Загальна кількість дерев на ділянці - 2200 шт. З них 1459 у доброму стані, 486 – у задовільному та 255 – у поганому.

Зелені насадження переважно у доброму стані. Втім деякі види рослин страждають від посухи та високих температур, а певні види уражені шкідниками.

Квітникове оформлення має задовільний стан. Деякі квітники виглядають гарно, але більшість з наявних клумб мають багато пустого місця та засохлих трав'янистих рослин.

Газонне покриття перебуває в поганому стані. Через відсутність належного догляду, зокрема поливу, весь газон вигорілий.

У парку досить розріджені насадження, це небажано, оскільки, такі насадження гірше затримують пил, якого в Кривому Розі достатньо велика кількість, як у промисловому місті. До того ж озеленення територій збільшує вологість повітря, що дуже корисно для Степу, в якому незначна кількість опадів та високе випаровування. Таким чином, більша кількість зелених насаджень сприяла б корисному впливу на довкілля: зволоженню та очищенню повітря, охолодженню та пилопоглинанню.

Отже, беручи до уваги аналіз всіх ключових компонентів садово-паркового об'єкту, стан парку наразі можна визначити як задовільний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Т. О., Бойко П. М. Довідник ландшафтного дизайнера: навч. посіб. / Т. О. Бойко, П. М. Бойко. Одеса : Олді+, 2024. 212 с. ISBN 978-966-289-926-9.
2. Крижанівська Н. Я. Основи ландшафтного дизайну : підручник. Київ : Ліра-К, 2009. 218 с.
3. Вотінов М. А. Ландшафтна архітектура : конспект лекцій для студентів 2 курсу денної форми навчання освітнього рівня «бакалавр» зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування освітньої програми «Архітектура» / М. А. Вотінов ; Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова. 2-ге вид., зі змінами. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 73 с.
4. Japons'ka zahrada [Електронний ресурс] // TourismATO. - <https://tourismato.cz/uk/japonska-zahrada-p103122> // Дата звернення: 20.02.2026.
5. Олейнікова О. М. Садові декоративні рослини. Харків : Веста, 2010. 144 с. : іл. ISBN 978-966-08-4940-2.
6. Park “Na gazeti Pravda” [Електронний ресурс] // Discover.ua. - <https://discover.ua/locations/park-gazeti-pravda> // Дата звернення: 19.11.2025.
7. Історія: публікація № 574 [Електронний ресурс] // History.1kr.ua. - <https://history.1kr.ua/publication/574> // Дата звернення: 25.03.2026.
8. Географ. Звітний матеріал [Електронний ресурс] // Osvita.ua. - <https://osvita.ua/vnz/reports/geograf/26227/> // Дата звернення: 20.11.2025.
9. Курс Learn (13108) [Електронний ресурс] // DISTED.edu.vn.ua. - <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/13108> // Дата звернення: 20.11.2025.
10. Клімат (фізико-географічна характеристика) [Електронний ресурс] // KDPU.edu.ua. – <https://kdpu.edu.ua/pryroda-kryvorizhzhia/fizyko-heohrafichna-kharakterystyka/klimat.html> // Дата звернення: 20.11.2025.

11. Качур В. О., Ковалевський С. Б.. «Стан насаджень і території парку ім. Федора Мершавцева у місті Кривий Ріг» / Збірник тез 94-ї Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Науковий пошук молоді для сталого розвитку лісового комплексу та садово-паркового господарства» Київ, НУБіП України, 2025. – С. 151-152.
12. Безвіконний П. В. Садово-паркове будівництво : курс лекцій для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форм навчання спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» / П. В. Безвіконний ; Подільський державний університет. Кам'янець-Подільський : ПДУ, 2024. 405 с.
13. Boat station in Pravda Park (Кривий Ріг) [Електронний ресурс] // IGotoWorld. – Режим доступу: https://ua.igotoworld.com/ua/poi_object/65962_boat-station-in-park-named-after-the-newspaper-pravda.htm – Назва з екрана.
14. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць : підручник. 2-ге вид. Львів : Світ, 2008. 456 с.
15. Швиденко І. М. Газони і лукивництво : курс лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство» / І. М. Швиденко; Державний біотехнологічний університет. Харків : ДБТУ, 2024. 100 с.
16. Чернова А. В. Квітникарство : конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Агрономія» спеціальності 201 «Агрономія» денної форми здобуття вищої освіти / А. В. Чернова ; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2023. 104 с.
17. Прокопчук В.М., Мазур В.А. Декоративне садівництво і квітникарство: навчально-методичний посібник з аудиторної та самостійної роботи студентів. Вінниця: ВНТУ, 2010. 169 с.

18. Чистець візантійський (*Stachys byzantina*) [Електронний ресурс] // Proxima. – Режим доступу: <https://proxima.net.ua/chistec-vizantijskij-stachys-byzantina.html> – Назва з екрана.
19. Тигрова лілія: керівництво по догляду [Електронний ресурс] // Dutch Bulbs Blog. – Режим доступу: <https://blog.dutch-bulbs.com/uk/tigrova-liliya-kerivnitstvo-po-doglyadu-za-kvitkoyu-v-kimnatnih-i-sadovih-umovah/> – Назва з екрана.
20. *Lavandula angustifolia* (лаванда вузьколиста) [Електронний ресурс] // Flora UA. – Режим доступу: https://flora-ua.com/Lavandula_angustifolia_ua – Назва з екрана.
21. *Festuca glauca* (овсяниця блакитна) [Електронний ресурс] // Florium. – Режим доступу: <https://florium.ua/ua/toy-festuka-glauca/> – Назва з екрана.
22. *Berberis vulgaris* (барбарис звичайний) [Електронний ресурс] // Proxima. – Режим доступу: <https://proxima.net.ua/listvennie-kustarniki/berberis/berberis-vulgaris/> – Назва з екрана.
23. *Diervilla* (дієрвілла, жимолость декоративна) [Електронний ресурс] // Dobrodar. – Режим доступу: <https://dobrodar.ua/catalog/dekorativni-ta-hvoyni-roslini/cadzstantsi-zhimolosti-dekorativnoyi/diervilla-kusova-zimolost-diervilla.html> – Назва з екрана.
24. *Spiraea douglasii* (спірея Дугласа) [Електронний ресурс] // Matla Flowers. – Режим доступу: <https://matla-flowers.com.ua/shrub-seedlings/spiraea/spireya-duglasa> – Назва з екрана.
25. Сніжнягідник білий (*Symphoricarpos albus*) [Електронний ресурс] // IEENAS. – Режим доступу: <https://www.ieenas.org/p/snizhnoiagidnik-bilii/> – Назва з екрана.
26. Мірабіліс (нічна красуня): вирощування з насіння [Електронний ресурс] // Sadyba. – Режим доступу: <https://sadyba.com/mirabilis-nichna-krasunja-viroshhuvannya-z-nasinnja> – Назва з екрана.

27. Самшит вічнозелений (*Buxus sempervirens*) [Електронний ресурс] // IEENAS.
– Режим доступу: <https://www.ieenas.org/p/camshit-vichnozelenii/> – Назва з екрана.
28. *Hibiscus syriacus* (гібіскус сирійський) [Електронний ресурс] // Flora UA. –
Режим доступу: https://flora-ua.com/Hibiscus_syriacus_ua – Назва з екрана.
29. *Bergenia cordifolia* (бадан серцелистий) [Електронний ресурс] // Lotos K. –
Режим доступу: <https://lotosk.com.ua/uk/bergenia-cordifolia-badan-sercelistiy-> –
Назва з екрана.
30. *Sedum spectabile* (очиток видний) [Електронний ресурс] // Proxima. – Режим
доступу: <https://proxima.net.ua/mnogoletniki/sedum/sedum-spectabile/> – Назва з
екрана.
31. Асортимент дерев, кущів та ліан для озеленення в Україні : вид. 2-ге,
переробл. і доповн. / Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАН
України, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. – Київ,
2013. – Рекомендовано до друку Вченою радою НБС ім. М. М. Гришка НАН
України (протокол № 25 від 18.12.2012).
32. В'яз: поширені види [Електронний ресурс] // Dachadecor. – Режим
доступу: <http://dachadecor.com.ua/derevya/vyaz-rasprostranennje-vidi.htm> –
Назва з екрана.
33. Юрків З.М. Дендрологія (відділ покритонасінні): методичні вказівки для
проведення практичних робіт та організації самостійної роботи студентами
денної та заочної форм навчання освітнього ступеня «Бакалавр», галузі знань:
20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальностей 205 «Лісове
господарство» і 206 «Садово-паркове господарство» / З.М.Юрків,
В.М.Прокопчук, І.С.Нейко: – Вінниця: ВНАУ, 2018. – 112 с.